تجارت جهان

شماره: ۲۴۱
دوشنبه ۱۴۰۵/۰۸/۱۸

info@Tejarate.cc
www.Tejarate.cc

سال هفتم / ۴صفحه قیمت ۴۰۰۰۰ تومان

پویایی کیش در اوج جنگ

رشد پنج برابری اعتبارات منطقه آزاد ارس

۳

عزم صنعتی انزلی

۲

نسل هفتم مناطق آزاد تجاری؛ گذار از تجارت فیزیکی به اقتصاد دیجیتال

مناطق آزاد تجاری در طول چند دهه گذشته، از محدوده‌هایی با مقررات گمرکی تسهیل‌شده به ساختارهایی پیچیده‌تر برای تولید، خدمات، سرمایه‌گذاری و توسعه اقتصادی تبدیل شده‌اند. اکنون با گسترش فناوری‌های دیجیتال، هوش مصنوعی، تجارت الکترونیکی و زیرساخت‌های داده‌محور، مفهوم تازه‌ای از این مناطق در حال شکل‌گیری است که در ادبیات سیاست‌گذاری ایران از آن با عنوان «مناطق آزاد نسل هفتم» یاد می‌شود.

در این الگو، مزیت رقابتی یک منطقه دیگر صرفاً به موقعیت جغرافیایی، دسترسی به بندر، معافیت مالیاتی یا هزینه نیروی کار وابسته نیست؛ بلکه توانایی آن در ایجاد یک اکوسیستم دیجیتال برای اتصال بنگاه‌ها، سرمایه‌گذاران، بازارهای جهانی و زنجیره‌های تأمین اهمیت پیدا می‌کند.....

ادامه در صفحه ۴

آزاد شدن واردات جگوار با پلاک منطقه آزاد

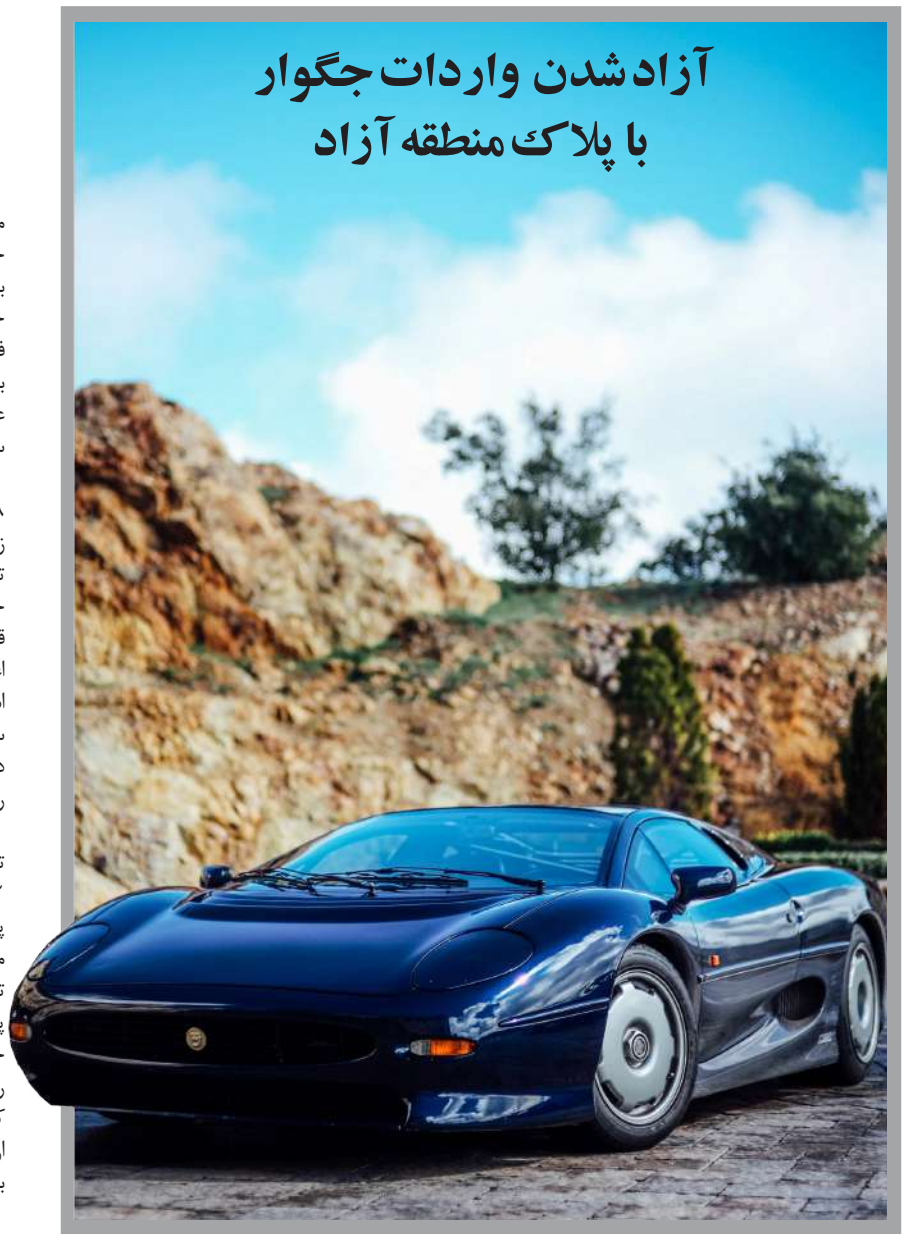

جهش مرزی منطقه آزاد ارس

در نقطه‌ای دورافتاده از شمال غرب ایران، جایی که رود ارس مرز طبیعی میان ایران و جمهوری آذربایجان را شکل می‌دهد و جنگل‌های ارسباران هنوز ردپای تاریخ را حفظ کرده‌اند، منطقه‌ای به‌نام خداآفرین در حال تجربه تحولی محسوس است. مدیر مرکز خداآفرین منطقه آزاد ارس اخیراً اعلام کرده که اعتبارات عمرانی و فرهنگی این مرکز در دو سال اخیر پنج برابر شده است. این افزایش بودجه، به گفته مقامات محلی، نه یک وعده تبلیغاتی بلکه بستر عملی برای توسعه متوازن زیرساخت‌ها، رونق گردشگری و بهبود سطح رفاه ساکنان منطقه محسوب می‌شود.

مرکز خداآفرین با وسعتی نزدیک به ۳۰ هزار هکتار در سال ۱۳۸۸ تأسیس شد و از همان ابتدا به دو زون اصلی تقسیم گردید: زون ۳ با محوریت گردشگری و زون ۴ با تمرکز بر کشاورزی. این تقسیم‌بندی ساختاری، اکنون با تزریق منابع مالی جدید، در حال تبدیل شدن به موتور محرک توسعه محلی است. مهدی قربانی، مدیر مرکز، در گفت‌وگو با ایرنا تأکید کرده که این جهش اعتباری، امکان شتاب‌بخشی به پروژه‌های زیربنایی را فراهم کرده است؛ از احداث ساختمان اداری جدید برای تسریع خدمات به سرمایه‌گذاران و شهروندان گرفته تا طراحی پارک تخصصی در جوار پل‌های تاریخی خداآفرین و ساخت آمفی‌تئاتر برای رویدادهای فرهنگی.

آمارهای رسمی، تصویر دقیق‌تری از این تحول ارائه می‌دهند. تنها در هفته دفاع مقدس سال جاری، ۱۴ پروژه با مجموع اعتبار ۴۰۲ میلیارد تومان در خداآفرین افتتاح یا کلنگ‌زنی شد. پنج پروژه با اعتبار ۲۱۹ میلیارد تومان به بهره‌برداری رسید که مجتمع صنعتی شش‌واحدی با سرمایه‌گذاری ۱۶۰ میلیارد تومان و مدرسه سه کلاسه روستای زنبلان از جمله آن‌هاست. نه پروژه دیگر با اعتبار ۱۸۳ میلیارد تومان نیز وارد مرحله اجرا شد؛ از جمله احداث پنج مدرسه در روستاها، فاز نخست شبکه فاضلاب روستای جانانلو و بهسازی جاده گردشگری کریشان به طول ۱۰ کیلومتر. این پروژه‌ها، در کنار افزایش سرانه ورزشی منطقه آزاد ارس از یک مترمربع به نزدیک سه مترمربع، نشان‌دهنده تلاش برای توزیع متوازن امکانات در...

۴

حسابرسی سازمان‌های مناطق آزاد به سازمان حسابرسی واگذار شد

محمدرضا عارف معاون اول رئیس جمهور تصویب‌نامه هیأت وزیران در خصوص تعیین حسابرس برای تعدادی از سازمان‌های مناطق آزاد را به وزارت اقتصاد و دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی ابلاغ کرد.

بر اساس این مصوبه، سازمان حسابرسی به عنوان حسابرس مستقل و بازرس قانونی سازمان‌های مناطق آزاد تجاری-صنعتی بانه-مریوان، سیستان، اینچه‌برون، مهران، اردبیل، قصرشیرین، مازندران، دوغارون و سرخس برای سال منتهی به ۲۹ اسفند ۱۴۰۴ تعیین شد.

تعیین جایگاه‌های سوخت برای خودروهای گذر موقت در جلفا

رئیس شرکت پخش فرآورده‌های نفتی ناحیه جلفا گفت: مجتمع خدماتی رفاهی ارس (جایگاه خاقانی) در شهرستان جلفا برای ارائه سوخت اضطراری به خودروهای دارای پلاک گذر موقت تعیین و عملیاتی شد. وی افزود: بر اساس این رویکرد جدید و به منظور جلوگیری از بروز هرگونه اختلال در تردد و خدمات‌رسانی به خودروهای ورودی، کارت‌های سوخت اضطراری ویژه خودروهای دارای پلاک گذر موقت در محدوده شهرستان جلفا و منطقه آزاد ارس پیش‌بینی شده است.

نمایشگاه نظام مالی

هجدهمین نمایشگاه بین‌المللی نظام مالی، سرمایه‌گذاری و زیرساخت‌های دیجیتال با تمرکز بر بورس، بانک و بیمه، بستری برای هم‌افزایی بازیگران کلیدی اقتصاد کشور فراهم می‌کند. این رویداد فرصت مناسبی برای معرفی نوآوری‌های دیجیتال، جذب سرمایه و توسعه زیرساخت‌های مالی است.

عزم صنعتی انزلی

مصطفی طاعتی مقدم، رئیس هیئت‌مدیره و مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی، هفته گذشته در بازدید میدانی از پروژه‌های عمرانی، صنعتی و بندری منطقه، تصویری روشن از اولویت‌های توسعه‌ای شمال کشور ارائه داد. او از شهرک صنعتی شماره ۳، ترمیم موج‌شکن غربی و لایروبی مجتمع بندری کاسپین و طرح توسعه خطوط راه‌آهن متصل به بندر بازدید کرد و اعلام کرد که این شهرک صنعتی تا پایان سال جاری تکمیل و قطعات آن به فعالان اقتصادی واگذار خواهد شد. پیشرفت فیزیکی پروژه بیش از ۷۲ درصد اعلام شده است؛ رقمی که با وجود چالش‌های تملک اراضی به دست آمده و نشان‌دهنده عزم سازمان برای عبور از موانع سنتی توسعه در مناطق آزاد است.

این بازدید صرفاً یک نظارت معمولی نبود. طاعتی‌مقدم تأکید کرد که معاونت اقتصادی سازمان در حال تدوین شاخص‌های دقیق برای انتخاب سرمایه‌گذاران است. اولویت با کسانی است که از فناوری‌های نوین در تولید بهره می‌برند و محصولاتشان صادرات‌محور باشد. او صریحاً گفت که مناطق آزاد باید طبق سیاست‌های کلی نظام به سمت صادرات محوری حرکت کنند و شهرک صنعتی شماره ۳ می‌تواند پایه مناسبی برای تحقق این هدف باشد. این موضع‌گیری در شرایطی بیان می‌شود که اقتصاد ایران همچنان با فشارهای تحریمی، محدودیت‌های بانکی و نیاز مبرم به ارزآوری مواجه است. تمرکز بر تولید فناورانه و صادرات، پاسخی مستقیم به این واقعیت‌هاست.

شهرک صنعتی شماره ۳ در مجاورت بندر کاسپین و در اراضی پس‌کرانه آن قرار دارد. گزارش‌های پیشین نشان می‌دهد وسعت آن حدود ۵۰ هکتار است و بخش قابل توجهی از اراضی مرغوب آن به صنایع دانش‌بنیان اختصاص یافته است. کلنگ این پروژه در سال ۱۴۰۰ به زمین زده شد و اکنون پس از چند سال فراز و نشیب، به مرحله‌ای رسیده که سازمان وعده واگذاری قطعات را تا پایان سال جاری می‌دهد. این زمان‌بندی در تقویم شمسی ۱۴۰۵ قرار می‌گیرد و اگر محقق شود، می‌تواند نقطه عطفی برای تبدیل منطقه آزاد انزلی از یک منطقه عمدتاً تجاری و لجستیکی به یک قطب تولیدی-صادراتی در حوزه دریای خزر باشد.

در کنار شهرک صنعتی، پروژه‌های بندری و ریلی نیز در کانون توجه قرار دارند. ترمیم موج‌شکن غربی و لایروبی اسکله‌های مجتمع بندری کاسپین برای افزایش ظرفیت عملیاتی و رقابت‌پذیری بندر ضروری است. همزمان، توسعه خطوط راه‌آهن داخلی متصل به بندر، حلقه مفقوده لجستیکی را تکمیل می‌کند. بدون اتصال ریلی کارآمد، حتی اگر ظرفیت بندری افزایش یابد، گلوگاه حمل‌ونقل زمینی مانع از تحقق کامل پتانسیل ترانزیتی خواهد شد. بندر کاسپین در سال‌های اخیر رشد قابل توجهی در حجم تخلیه و بارگیری داشته و نقش آن در تأمین کالاهای اساسی و کاهش فشار بر بنادر جنوبی پررنگ‌تر شده است. تکمیل این زیرساخت‌ها می‌تواند موقعیت منطقه را در کریدور شمال-جنوب تقویت کند.

تحلیل این تحولات بدون توجه به زمینه وسیع‌تر مناطق آزاد ایران ناقص است. بسیاری از مناطق آزاد کشور با مشکلات تکراری روبه‌رو بوده‌اند: تملک اراضی دشوار، جذب سرمایه‌گذارانی که بیشتر به معافیت‌های مالیاتی علاقه‌مندند تا تولید واقعی، و فاصله میان وعده‌های صادرات محور و واقعیت‌های آماری. طاعتی مقدم با تأکید بر شاخص‌های سخت‌گیرانه برای انتخاب سرمایه‌گذاران و اولویت دادن به فناوری‌های نوین، تلاش می‌کند از این دام فاصله بگیرد. او به صراحت اعلام کرده که هدف اصلی، جذب تولیدکنندگانی است که بتوانند محصولات صادراتی با ارزش افزوده بالا تولید کنند، نه صرفاً واحدهایی که از معافیت‌ها بهره‌برداری کنند.

این رویکرد با سیاست‌های کلان اقتصادی کشور نیز همخوانی دارد. در شرایطی که تراز تجاری غیرنفتی همچنان چالش‌برانگیز است و نیاز به تنوع‌بخشی به منابع ارزی احساس می‌شود، مناطق آزاد شمالی می‌توانند نقش مکمل بنادر جنوبی را ایفا کنند. دسترسی به بازارهای روسیه، قزاقستان و سایر کشورهای حاشیه خزر، همراه با موقعیت جغرافیایی انزلی، فرصت‌هایی ایجاد می‌کند که اگر زیرساخت‌های صنعتی و لجستیکی تکمیل شود، قابل بهره‌برداری خواهد بود. با این حال، موفقیت این استراتژی به عوامل متعددی وابسته است: کیفیت اجرای پروژه‌ها، شفافیت در فرآیند واگذاری اراضی، توانایی جذب سرمایه‌گذاران واقعی فناور، و هماهنگی با سایر دستگاه‌های اجرایی برای رفع موانع گمرکی و بانکی.

چالش تملک اراضی که طاعتی‌مقدم به آن اشاره کرد، یکی از موانع ساختاری است. بسیاری از پروژه‌های عمرانی در مناطق آزاد ایران به دلیل اختلافات ملکی، تغییر کاربری اراضی و مسائل حقوقی طولانی شده‌اند. پیشرفت ۷۲ درصدی با وجود این مشکلات، نشان‌دهنده پیگیری جدی است، اما تا زمان تکمیل کامل و واگذاری بدون حاشیه، نمی‌توان آن را موفقیت قطعی دانست. همچنین، تدوین شاخص‌های انتخاب سرمایه‌گذار توسط معاونت اقتصادی، اگر به صورت شفاف و قابل نظارت انجام شود، می‌تواند الگویی برای سایر مناطق آزاد باشد.

در غیر این صورت، خطر بازگشت به الگوی قدیمی جذب سرمایه‌گذاران غیرمولد وجود دارد.

از منظر منطقه‌ای، تکمیل شهرک صنعتی شماره ۳ و زیرساخت‌های بندری-ریلی می‌تواند اشتغال‌زایی مستقیم و غیرمستقیم ایجاد کند و به اقتصاد محلی گیلان کمک کند. با این حال، تجربه نشان داده که صرف ایجاد زیرساخت کافی نیست. اتصال واقعی به زنجیره‌های ارزش جهانی، دسترسی به فناوری و بازارهای صادراتی، و ثبات سیاست‌های اقتصادی در سطح ملی، عوامل تعیین‌کننده‌تری هستند. طاعتی مقدم در این بازدید بر ضرورت تسریع در تکمیل زیرساخت‌ها تأکید کرد؛ تأکیدی که اگر با پایش مستمر و پاسخگویی همراه شود، می‌تواند اعتماد سرمایه‌گذاران را جلب کند.

در نهایت، این بازدید و اظهارات همراه آن، تصویری از تلاش برای بازتعریف نقش منطقه آزاد انزلی ارائه می‌دهد: از یک منطقه با تمرکز سنتی بر تجارت و خدمات بندری، به سمت یک هاب تولیدی-صادراتی با تکیه بر فناوری. موفقیت یا ناکامی این تلاش در ماه‌های آینده، نه فقط با درصد پیشرفت فیزیکی، بلکه با کیفیت سرمایه‌گذاران جذب‌شده، حجم واقعی صادرات و پایداری اشتغال ایجادشده سنجیده خواهد شد. منطقه آزاد انزلی در نقطه حساسی قرار دارد؛ جایی که عزم اعلام‌شده باید به نتایج ملموس تبدیل شود تا بتواند در معادلات اقتصادی شمال کشور جایگاه پایدار پیدا کند. ■

مناطق کنیا متحد می‌شوند

نایروبی — در اقدامی آرام اما تأثیرگذار در این هفته، کنیا انجمن مناطق ویژه اقتصادی یا ASEZ را راه‌اندازی کرد و برای نخستین‌بار به مجموعه پراکنده مناطق صنعتی کشور، یک صدای نهادی واحد بخشید.

این نهاد جدید، توسعه‌دهندگان، اپراتورها، سرمایه‌گذاران و ارائه‌دهندگان خدمات را از مناطقی گرد هم می‌آورد که هم‌اکنون از معافیت‌های مالیاتی ترجیحی، تعرفه‌های پایین‌تر و مقررات سبک‌تر برخوردارند. مأموریت آن روشن است: لابی‌گری برای سیاست‌های بهتر، زیرساخت‌های سریع‌تر و قوانین شفاف‌تر تا این مناطق بتوانند شغل‌ها و رشد صادراتی را که دولت مدت‌ها وعده داده، محقق کنند.

دو مورد از بزرگ‌ترین سایت‌ها تاتو سیتی و کنزا تکنوپولیس، هر کدام حدود ۵۰۰۰ هکتار در مرکز این تلاش قرار دارند. هر دو تحت رژیم‌های اقتصادی مطلوب‌تری نسبت به مناطق اطراف فعالیت می‌کنند و قرار است به‌عنوان آهن‌ربایی برای سرمایه‌گذاری در تولید و فناوری عمل کنند. مقامات، ASEZ را «گامی بزرگ» برای بخش صنعتی می‌دانند که هنوز برای جذب نیروی کار جوان و رو به رشد خود در تقلاست.

ابوبکر حسن ابوبکر، دبیر اصلی دپارتمان ترویج سرمایه‌گذاری، راه‌اندازی این انجمن را فراتر از یک کاراداری توصیف کرد. او گفت: «این فقط نقطه عطفی برای انجمن نیست، بلکه گامی بزرگ برای کشور است.» سولومون ماهیندا، نایب‌رئیس تاتو سیتی و اکنون نایب‌رئیس ASEZ، نیز نظر مشابهی داشت: او استدلال کرد که این مناطق «زمین حاصلخیزی برای سرمایه‌گذاری و ایجاد شغل» فراهم می‌کنند، به شرط آن که بتوانند با یک صدا سخن بگویند.

زمان‌بندی این اقدام عمدی است. کنیا در سال‌های اخیر نزدیک به ۴۰ منطقه ویژه اقتصادی را تصویب کرده، اما تنها بخشی از آن‌ها به‌طور کامل عملیاتی شده‌اند. اعلامیه‌های موازی همین هفته، حرکت گسترده‌تر را تأیید کرد: تخصیص قابل توجه بودجه برای زیرساخت‌های SEZ مومباسا در دونگو کوندو، تأمین زمین جدید برای منطقه‌ای در کیسومو، و ادامه کار در نایواشا و ویپینگو. این‌ها در مجموع نشان‌دهنده تلاش برای تبدیل پروژه‌های پراکنده به یک استراتژی صنعتی منسجم است.

این که آیا ASEZ می‌تواند لابی‌گری را به نتایج ملموس تبدیل کند، همچنان پرسشی باز است. آزمایش‌های صنعتی پیشین کنیا اغلب با بوروکراسی، برق نامطمئن و رقابت از سوی قطب‌های تولیدی تثبیت‌شده‌تر آفریقا کند شده‌اند. با این حال، ایجاد یک لابی متحد، نشان‌دهنده این شناخت است که مناطق منزوی، هرچقدر هم مشوق داشته باشند، به‌تنهایی در تغییر اقتصاد ملی دچار مشکل خواهند شد. ■

احیای انزلی

در کرانه جنوبی دریای خزر، جایی که تالاب بین‌المللی انزلی سال‌هاست زیر فشار رسوبات، فاضلاب و گیاهان مهاجم نفس می‌کشد، یک نامه اداری ساده به نقطه عطف تبدیل شده است. مصطفی طاعتی‌مقدم، مدیرعامل سازمان منطقه آزاد انزلی، در مکاتبه‌ای رسمی با شینا انصاری، معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان حفاظت محیط زیست، آمادگی کامل سازمان تحت مدیریتش را برای مشارکت همه‌جانبه در احیای این زیست‌بوم اعلام کرد. نتیجه، حضور فوری احمدرضا لاهیجان‌زاده، معاون محیط زیست دریایی و تالاب‌های سازمان حفاظت محیط زیست، همراه با مدیرکل حفاظت محیط زیست گیلان در منطقه آزاد بود؛ نشستی که نشان داد ابتکار عمل محلی توانسته متولیان ملی را از پشت میز به میدان بکشد.

تالاب انزلی، که در سال ۱۳۵۴ در فهرست رامسر ثبت شد و حدود ۲۰ هزار هکتار وسعت دارد، شریان حیاتی تنوع زیستی، معیشت جوامع محلی و اقتصاد استان گیلان به شمار می‌رود. اما دهه‌هاست که با مجموعه‌ای از تهدیدهای درهم تنیده دست‌وپنجه نرم می‌کند: ورود سالانه صدها هزار تن رسوب از رودخانه‌های بالادست، فاضلاب شهری و صنعتی تصفیه‌نشده، کاهش تراز آب دریای خزر، و گسترش گونه‌های مهاجمی چون سنبل آبی که بخش‌هایی از سطح آب را پوشانده و اکسیژن را می‌بلعد. عمق تالاب که زمانی به چند متر می‌رسید، در بسیاری نقاط به کمتر از یک متر و حتی چند ده سانتی‌متر کاهش یافته و تردد قایق‌ها و زندگی آبزیان را مختل کرده است.

طاعتی‌مقدم در نشست مشترک تأکید کرد که منطقه آزاد انزلی «تنها به نظاره ننشسته» و آماده است با تمام ظرفیت‌های قانونی خود، در چارچوب طرح‌های ملی مصوب سازمان حفاظت محیط زیست، برای احیا، مدیریت جامع و توسعه اکوتوریسم پایدار گام بردارد. او تالاب را شریان حیاتی اکوسیستم و اقتصاد گیلان توصیف کرد و حفاظت از آن را وظیفه‌ای فرابخشی دانست. لاهیجان‌زاده نیز از این اقدام پیشگامانه استقبال کرد و آن را «بارقه امیدی» برای هم‌افزایی امکانات ملی و استانی خواند.

این همکاری در شرایطی شکل می‌گیرد که سازمان حفاظت محیط زیست پیش‌تر اعتباراتی ملی برای احیای تالاب اختصاص داده و طرح‌هایی مانند مدیریت منابع آبی، احداث بند خاکی، لایروبی کانال‌ها و مهار سنبل آبی را آغاز کرده است. با این حال، تجربه سال‌های گذشته نشان می‌دهد که بدون هماهنگی واقعی میان دستگاه‌های ملی، استانی و محلی، و بدون مشارکت جوامع محلی و نهادهای علمی، این طرح‌ها اغلب نیمه‌کاره می‌مانند. قرارگیری بخشی از پهنه تالاب در محدوده منطقه آزاد، فرصت تازه‌ای برای استفاده از ظرفیت‌های بودجه‌ای، مطالعاتی و اجرایی این سازمان فراهم کرده است؛ فرصتی که طاعتی‌مقدم صراحتاً اعلام کرده در صورت ارائه طرح‌های ملی تأییدشده، از آن بهره خواهد برد.

تحلیل این رویداد فراتر از یک خبر اداری است. در کشوری که بحران‌های زیست‌محیطی اغلب با نامه‌نگاری‌های بی‌نتیجه و اعتبارات پراکنده مواجه می‌شوند، پیش‌قدم شدن یک سازمان اقتصادی-منطقه‌ای برای نجات یک تالاب بین‌المللی، نشانه‌ای از تغییر رویکرد است: از نظاره‌گری به مسئولیت‌پذیری عملی. موفقیت این همکاری اما به سه عامل بستگی دارد: شفافیت در تعریف نقش‌ها، تداوم بودجه و پایش علمی مستمر، و تبدیل دغدغه به اقدام میدانی پایدار. تالاب انزلی هنوز زنده است، اما زمان برای نجات آن محدود. اگر این هم‌افزایی به برنامه اجرایی مشخص و قابل اندازه‌گیری منجر شود، می‌تواند الگویی برای سایر زیست‌بوم‌های در خطر کشور باشد. در غیر این صورت، تنها نامه‌ای دیگر در پرونده‌های خاک‌خورده باقی خواهد ماند. ■

پویایی کیش در اوج جنگ

در جزیره‌ای که امواج خلیج فارس همچنان به ساحل هایش می خورند و آسمانش گاهی از سایه های تنش های منطقه‌ای تیره‌تر می‌شود، هفته کیش امسال نه با سکوت، که با صدای سازهای نواحی، ضرباهنگ حرکت های آیینی و هیاهوی مسابقات ورزشی آغاز شده است. در شرایطی که سال جاری برای بسیاری از مناطق جنوبی کشور با محدودیت‌های پروازی، کاهش گردشگر و فشارهای اقتصادی ناشی از رخدادهای نظامی و امنیتی همراه بوده، جزیره کیش برنامه‌هایی را به اجرا گذاشته که از نظر نظم، تنوع و حضور هنرمندان و ورزشکاران از نقاط مختلف کشور، نشانه‌ای از استمرار زندگی فرهنگی و ورزشی است. این رویدادها، که همزمان با روز کیش در بیستم آبان برگزار می‌شوند، بیش از آنکه صرفاً برنامه‌هایی تفریحی باشند، بازتابی از تلاش برای حفظ نشاط اجتماعی و جاذبه‌های گردشگری در فضایی پرچالش‌اند.

ششمین دوره جشنواره موسیقی کیش، با تمرکز بر موسیقی بانوان نواحی ایران و حرکات آیینی اقوام، محور اصلی این برنامه‌هاست. نزدیک به صد هنرمند در قالب حدوده گروه پنج گروه موسیقی بانوان از مناطق مختلف و پنج گروه حرکات آیینی از سراسر کشور گرد هم آمده‌اند. اجراها از شامگاه‌های میانی آبان در سالن بولینگ مریم آغاز شده و هر شب از ساعت بیست ادامه می‌یابد. در کنار آن، ویژه‌برنامه‌هایی رایگان مانند «نوای لور» در پلاژ بانوان برگزار می‌شود که گروه‌های منتخب همان فستیوال را به مخاطبان عمومی معرفی می کند. هدف اعلام شده این رویداد، معرفی موسیقی اصیل ایرانی، پاسداشت آیین‌ها و سنت‌های اقوام و حمایت از فعالیت‌های هنری بانوان است. حضور گروه‌هایی از لرستان، بوشهر، خراسان، کردستان، گیلان، آذربایجان و سیستان و بلوچستان، تصویر رنگارنگی از تنوع فرهنگی ایران را در فضایی محدود اما دقیق برنامه‌ریزی‌شده به نمایش می گذارد.

برنامه‌ریزان این جشنواره، که فراخوان آن ماه‌ها پیش منتشر شده و انتخاب آثار با دقت انجام گرفته، کارگاه‌های پژوهشی درباره سازهای ایران باستان و حرکات آیینی را نیز گنجانده‌اند. اجرای مشترک اقوام و حضور بانوان در بخش موسیقی هفت اقلیم، از بخش‌های تازه این دوره است. همه این‌ها در حالی انجام می‌شود که زیرساخت‌های گردشگری جزیره در ماه‌های گذشته با کاهش چشمگیر پروازها و تخلیه‌های موقت ناشی از شرایط امنیتی روبه‌رو بوده است. با این حال، زمان‌بندی دقیق، هماهنگی با گروه‌های حاضر و تعیین مکان‌های مشخص برای اجراهای رایگان و بلیت‌دار، نشان می‌دهد که سازمان‌دهندگان از پیش برای چنین شرایطی آمادگی داشته‌اند. نتیجه، رویدادی است که نه تنها برگزار شده، بلکه با دعوت عمومی به حضور و معرفی تارنمای اختصاصی، تلاش می کند مخاطبان را حتی در شرایط ناپایدار جذب کند.

در کنار موسیقی، ورزش نیز بخشی جدایی‌ناپذیر از پویایی این هفته است. رقابت‌های والیبال ساحلی بانوان با حضور شش تیم در پلاژ آقایان برگزار شد و تیم‌های برتر معرفی شدند. همزمان، مسابقات دوومیدانی با شرکت صد و بیست ورزشکار در بخش‌های بانوان و آقایان و رده‌های سنی مختلف، از نونهالان تا بزرگسالان، در مواد دوی شصت، صد، دویست و پنج هزار متر به پایان رسید. این حضور گسترده محلی، در جزیره‌ای که جمعیت دائمی‌اش محدود است، نشان دهنده ظرفیت های ورزشی فعال و سازمان‌یافته است. دستاورد دیگری که با هفته کیش گره خورده، سهم یک نماینده جزیره در کسب نخستین مدال برنز تاریخ تیم ملی اسکواش بانوان ایران در رقابت‌های قهرمانی تیمی آسیاست. تیم ایران با شکست پاکستان میزبان به این عنوان رسید؛ موفقیتی که پس از سال‌ها تلاش و در شرایطی که ورزش کشور نیز از پیامدهای تنش‌های منطقه‌ای بی‌تأثیر نبوده، اهمیت ویژه‌ای پیدا می کند.

تحلیل این مجموعه رویدادها بدون توجه به بستر زمانی‌شان ناقص است. سال ۱۴۰۵ برای کیش با توقف پروازها، کاهش شدید ورود گردشگر، خسارت به بخش هتل داری و بازار و حتی گزارش‌هایی از تخلیه موقت همراه بوده است.

تنش‌های خلیج فارس، محدودیت‌های حمل‌ونقل و فضای نااطمینانی اقتصادی، طبیعی است که برنامه‌های فرهنگی و ورزشی را تحت تأثیر قرار دهد. با این حال، آنچه در هفته کیش مشاهده می‌شود، تداوم برنامه‌ریزی بلندمدت است: فراخوان‌های ماه‌ها پیش، انتخاب دقیق گروه‌ها، تعیین مکان‌های مشخص، ترکیب اجراهای سالنی و فضای باز، و همزمانی با افتتاح پروژه‌های عمرانی و اقتصادی. این نظم، در مقایسه با بسیاری از رویدادهای مشابه در شرایط بحرانی، قابل توجه است. برگزارکنندگان نه تنها رویداد را لغو نکرده‌اند، بلکه با افزودن بخش‌های رایگان و عمومی، سعی کرده‌اند دسترسی را گسترده‌تر کنند.

از منظر فرهنگی، این برنامه‌ها کارکردی فراتر از سرگرمی دارند. در فضایی که هویت ملی و پیوند اقوام می‌تواند تحت فشارهای بیرونی قرار گیرد، گردهمایی هنرمندان از نقاط مختلف کشور و اجرای آیین‌های سنتی، پیامی از پیوستگی است. تمرکز بر بانوان در موسیقی نواحی، هم بازتابی از ظرفیت‌های کمتر دیده‌شده است و هم تلاشی برای ایجاد شور اجتماعی. در حوزه ورزش نیز، مسابقات محلی و سهم در افتخارات ملی، حس تعلق و نشاط را تقویت می کند.

همه این‌ها در حالی رخ می‌دهد که گردشگری، یکی از ستون‌های اقتصاد کیش، هنوز کاملاً از تبعات ماه‌های گذشته بهبود نیافته است. پروازهای روزانه کاهش یافته و بسیاری از گردشگران بالقوه با احتیاط بیشتری برنامه‌ریزی می کنند. با این وجود، برگزاری منظم این رویدادها می‌تواند نشانه‌ای از بازگشت تدریجی به روال عادی و حتی ابزاری برای جذب مجدد مخاطب باشد.

نظم اجرایی این برنامه‌ها، از زمان‌بندی دقیق اجراها گرفته تا هماهنگی مکان‌ها و اطلاع‌رسانی از طریق کانال‌های رسمی، نشان‌دهنده تجربه‌ای انباشته در مدیریت رویدادهای فرهنگی است. در شرایطی که بسیاری از فعالیت‌های مشابه در مناطق دیگر ممکن است به تعویق بیفتد یا با اختلال روبه‌رو شود، کیش توانسته مجموعه‌ای متنوع را همزمان پیش ببرد: موسیقی، حرکات آیینی، کنسرت‌های ویژه، مسابقات ورزشی و حتی برنامه‌های جنبی پژوهشی. این هم‌زمانی، نیازمند هماهنگی میان بخش‌های فرهنگی، ورزشی و اجرایی سازمان منطقه آزاد است که ظاهراً محقق شده.

در نهایت، هفته کیش امسال تصویری از جزیره‌ای ارائه می‌دهد که در میانه تنش‌های منطقه‌ای، همچنان به نقش خود به‌عنوان فضایی برای فرهنگ، ورزش و گردهمایی ادامه می دهد. این پویایی نه از سر بی‌توجهی به واقعیت‌های امنیتی و اقتصادی، که از برنامه‌ریزی پیش‌دستانه و اراده به حفظ جریان عادی زندگی ناشی می‌شود. صدای سازها در سالن بولینگ مریم، حرکت‌های آیینی در اسکله تفریحی، رقابت‌های ساحلی و دوومیدانی، و سهم در افتخارات ورزشی ملی، همگی نشان می‌دهند که کیش در این روزها بیش از آنکه در سایه تنش‌ها فرو رفته باشد، تلاش می کند خود را زنده و فعال نگه دارد.

اینکه این تلاش تا چه اندازه در جذب مخاطب و بازسازی اعتماد موفق خواهد بود، به تداوم شرایط و کیفیت اجرای برنامه‌های آینده بستگی دارد؛ اما دست‌کم در این هفته، نظم و تنوع رویدادها واقعیتی است که نمی‌توان نادیده گرفت. ■

رشد پنج برابری اعتبارات منطقه آزاد ارس

مدیر مرکز خداآفرین منطقه آزاد ارس با تشریح آخرین اقدامات و دستاوردهای این مرکز، از جهش پنج برابری بودجه‌های عمرانی و فرهنگی این مرکز در ۲ سال اخیر خبر داد و تأکید کرد که توسعه متوازن زیرساخت‌ها با هدف رونق گردشگری و ارتقای سطح رفاه اهالی با جدیت دنبال می‌شود.

«مهدی قربانی» در گفتگو در ایرنا با بیان ظرفیت‌ها و پروژه‌های زون های ۳ و ۴ منطقه آزاد ارس اظهار کرد: مرکز خداآفرین با وسعتی در حدود ۳۰ هزار هکتار در سال ۱۳۸۸ تأسیس شد و حوزه‌های فعالیت آن به‌طور ساختاری به ۲ بخش کلیدی شامل زون ۳ با رویکرد گردشگری و زون ۴ با محوریت کشاورزی تقسیم می‌شود که هرکدام از این بخش‌ها ظرفیت‌های بی‌نظیری برای توسعه اقتصادی و گردشگری منطقه به همراه دارد.

وی با اشاره به تحولات مالی و مدیریتی اخیر اعلام کرد: با تغییرات رویکردی و برنامه‌ریزی‌های دقیق صورت گرفته در دوره مدیریت کنونی، اعتبارات و بودجه های عمرانی و فرهنگی مرکز خداآفرین در مسیر یک تحول اساسی است؛ به‌طوری که این منابع مالی در مقایسه با دوره‌های گذشته با افزایشی پنج‌برابری روبه‌رو شده و همین امر بستر لازم را برای شتاب‌بخشی به طرح‌های زیربنایی و عمرانی فراهم کرده است.

به گزارش تجارت جهانی مدیر مرکز خداآفرین منطقه آزاد ارس به پروژه های شاخص عمرانی و خدماتی در دست اجرا اشاره کرد و گفت: احداث ساختمان جدید اداری مرکز خداآفرین به منظور تکریم ارباب رجوع و تسریع در روند پاسخگویی به مطالبات سرمایه‌گذاران و شهروندان، طراحی و اجرای پارک تخصصی در جوار پل های تاریخی خداآفرین با هدف بهره‌گیری از ارزش‌های میراثی و گردشگری منطقه، و ساخت آمفی تئاتر برای برگزاری رویدادهای فرهنگی و هنری، از جمله مهم‌ترین اقداماتی است که مراحل اجرایی خود را طی می کند.

قربانی همچنین به پروژه های زیربنایی حوزه روستایی و خدمات شهری اشاره کرد و افزود: عملیات اجرایی شبکه فاضلاب جانانلو به منظور صیانت از محیط زیست و ارتقای بهداشت عمومی و همچنین عملیات زیرسازی و آسفالت ۱۰ کیلومتر از جاده گردشگری روستای «ریشانگ» به عنوان شریان های حیاتی ارتباطی، از دیگر طرح‌هایی است که با هدف تسهیل تردد اهالی و گردشگران در دست اقدام است.

وی به اهمیت عدالت آموزشی و توجه به مناطق محروم و عشایری اشاره کرد و گفت: در راستای مسئولیت‌های اجتماعی و توسعه زیرساخت‌های آموزشی، هفته گذشته آیین کلنگ زنی و آغاز عملیات ساخت پنج باب مدرسه در منطقه «مچون چهار» و مناطق عشایری برگزار شد تا گامی بلند در جهت استانداردسازی فضاهای آموزشی و دسترسی برابر کودکان این خطه به امکانات تحصیلی برداشته شود.

قربانی با تأکید بر اینکه چشم‌انداز نهایی این مجموعه، شکوفایی حداکثری ظرفیت های طبیعی و تاریخی خداآفرین است، ابراز امیدواری کرد: با تکمیل به‌موقع پروژه‌های زیرساختی و توسعه امکانات رفاهی و اقامتی، شاهد حضور گسترده‌تر گردشگران داخلی و خارجی، پویایی اقتصادی و ارتقای پایدار کیفیت زندگی ساکنان این منطقه مرزی باشیم.

منطقه آزاد تجاری - صنعتی ارس به عنوان یکی از پویاترین، صنعتی‌ترین و استراتژیک‌ترین مناطق آزاد کشور، در شمال غرب ایران و در همجواری با کشورهای جمهوری آذربایجان، ارمنستان و جمهوری خودمختار نخجوان واقع شده است.

این منطقه با برخورداری از موقعیت ژئوپلیتیک ممتاز، خطوط ارتباطی مناسب و اتصال به بازارهای هدف منطقه‌ای و بین‌المللی در حوزه قفقاز، روسیه و اوراسیا، جایگاه ویژه‌ای در اقتصاد ملی و مناسبات تجاری جمهوری اسلامی ایران دارد.

محدوده جغرافیایی منطقه آزاد ارس فراتر از شهر جلفا (به عنوان قطب اصلی و اداری) بوده و شامل بخش‌های مهمی در قالب مناطق منفصل مرزی است که محدوده «خداآفرین» و «قلی‌بگلو» در شرق استان آذربایجان شرقی و محدوده «نوردوز» (پل مرزی و گمرک مشترک با ارمنستان) در غرب آن را در بر می گیرد.

وسعت کل منطقه آزاد ارس بیش از ۵۱ هزار هکتار است و هرکدام از این محدوده‌ها با توجه به مزیت‌های نسبی خود، مأموریت‌های مشخصی در حوزه‌های صنعت، تجارت، کشاورزی مدرن و گردشگری بر عهده دارند.

نسل هفتم مناطق آزاد تجاری؛ گذار از تجارت فیزیکی به اقتصاد دیجیتال

مناطق آزاد تجاری در طول چند دهه گذشته، از محدوده‌هایی با مقررات گمرکی تسهیل‌شده به ساختارهایی پیچیده‌تر برای تولید، خدمات، سرمایه‌گذاری و توسعه اقتصادی تبدیل شده‌اند. اکنون با گسترش فناوری‌های دیجیتال، هوش مصنوعی، تجارت الکترونیکی و زیرساخت‌های داده‌محور، مفهوم تازه‌ای از این مناطق در حال شکل‌گیری است که در ادبیات سیاست‌گذاری ایران از آن با عنوان «مناطق آزاد نسل هفتم» یاد می‌شود.

در این الگو، مزیت رقابتی یک منطقه دیگر صرفاً به موقعیت جغرافیایی، دسترسی به بندر، معافیت مالیاتی یا هزینه نیروی کار وابسته نیست؛ بلکه توانایی آن در ایجاد یک اکوسیستم دیجیتال برای اتصال بنگاه‌ها، سرمایه‌گذاران، بازارهای جهانی و زنجیره‌های تأمین اهمیت پیدا می‌کند.

نکته مهم آن است که تقسیم‌بندی هفت‌گانه نسل‌های مناطق آزاد، یک استاندارد حقوقی و طبقه‌بندی جهانی مورد توافق همه نهادهای بین‌المللی نیست. این تقسیم‌بندی بیشتر یک چارچوب تحلیلی و سیاستی است که در ایران نیز برای توضیح مسیر تحول مناطق آزاد به کار گرفته شده است. در این چارچوب، نسل هفتم عمدتاً به مناطق آزاد دیجیتال اشاره دارد.

هفت نسل تحول؛ از تجارت کالا تا تجارت هوشمند

برای درک جایگاه نسل هفتم، باید مسیر تحول مناطق آزاد را در یک نگاه بررسی کرد. در تقسیم‌بندی تحلیلی رایج در ایران، این مسیر شامل هفت مرحله است:

نسل اول تجارت، واردات، صادرات و ترانزیت

نسل دوم تولید صنعتی و پردازش کالا

نسل سوم خدمات، گردشگری، مالی و حمل‌ونقل

نسل چهارم اقتصاد دانش‌بنیان، فناوری و تحقیق‌وتوسعه

نسل پنجم مناطق آزاد جامع با ترکیب فعالیت‌های اقتصادی پیشین

نسل ششم همکاری‌های فرامرزی و مناطق مشترک اقتصادی

نسل هفتم اقتصاد دیجیتال، داده، هوش مصنوعی و تجارت هوشمند

این طبقه‌بندی نشان‌دهنده یک تحول تدریجی در مأموریت مناطق آزاد است؛ هرچند در عمل، نسل‌های مختلف می‌توانند هم‌زمان در یک منطقه وجود داشته باشند.

اقتصاد دیجیتال؛ زیرساخت اصلی نسل هفتم

مهم‌ترین ویژگی مناطق آزاد نسل هفتم، تبدیل فناوری دیجیتال از یک ابزار پشتیبان به زیرساخت اصلی فعالیت اقتصادی است.

در این ساختار، شرکت‌ها می‌توانند بخش بزرگی از فرایندهای تجاری خود را از طریق سامانه‌های یکپارچه انجام دهند؛ از ثبت سفارش و تأمین مالی گرفته تا مدیریت انبار، حمل‌ونقل، ترخیص کالا، صدور اسناد و دسترسی به بازارهای بین‌المللی.

هوش مصنوعی نیز می‌تواند نقش مهمی در این تحول داشته باشد. تحلیل داده‌های تجاری، پیش‌بینی تقاضای بازار، شناسایی اختلالات زنجیره تأمین، ارزیابی ریسک سرمایه‌گذاری و بهینه‌سازی عملیات بندری از جمله کاربردهای آن هستند. در کنار آن، فناوری بلاک‌چین می‌تواند به افزایش شفافیت اسناد تجاری، رهگیری کالا و کاهش احتمال جعل مدارک کمک کند. اینترنت اشیا نیز امکان نظارت لحظه‌ای بر محموله‌ها، تجهیزات بندری، انبارها و ناوگان حمل‌ونقل را فراهم می‌کند. این فناوری‌ها صرفاً مفاهیم نظری نیستند. سازمان جهانی گمرک در برنامه‌های خود برای توسعه گمرک هوشمند، استفاده از هوش مصنوعی، یادگیری ماشین، بلاک‌چین، اینترنت اشیا و فناوری‌های نوین را برای ارتقای مدیریت گمرکی و تسهیل زنجیره‌های تأمین جهانی دنبال می‌کند.

جهش مرزی ارس

در نقطه‌ای دورافتاده از شمال غرب ایران، جایی که رود ارس مرز طبیعی میان ایران و جمهوری آذربایجان را شکل می‌دهد و جنگل‌های ارسباران هنوز ردپای تاریخ را حفظ کرده‌اند، منطقه‌ای به نام خداآفرین در حال تجربه تحولی محسوس است. مدیر مرکز خداآفرین منطقه آزاد ارس اخیراً اعلام کرده که اعتبارات عمرانی و فرهنگی این مرکز در دو سال اخیر پنج برابر شده است. این افزایش بودجه، به گفته مقامات محلی، نه یک وعده تبلیغاتی بلکه بستر عملی برای توسعه متوازن زیرساخت‌ها، رونق گردشگری و بهبود سطح رفاه ساکنان منطقه محسوب می‌شود.

مرکز خداآفرین با وسعتی نزدیک به ۳۰ هزار هکتار در سال ۱۳۸۸ تأسیس شد و از همان ابتدا به دو زون اصلی تقسیم گردید: زون ۳ با محوریت گردشگری و زون ۴ با تمرکز بر کشاورزی. این تقسیم‌بندی ساختاری، اکنون با تزریق منابع مالی جدید، در حال تبدیل شدن به موتور محرک توسعه محلی است. مهدی قربانی، مدیر مرکز، در گفت‌وگو با ایرنا تأکید کرده که این جهش اعتباری، امکان شتاب‌بخشی به پروژه‌های زیربنایی را فراهم کرده است؛ از احداث ساختمان اداری جدید برای تسریع خدمات به سرمایه‌گذاران و شهروندان گرفته تا طراحی پارک تخصصی در جوار پل‌های تاریخی خداآفرین و ساخت آمفی‌تئاتر برای رویدادهای فرهنگی.

آمارهای رسمی، تصویر دقیق‌تری از این تحول ارائه می‌دهند. تنها در هفته دفاع مقدس سال جاری، ۱۴ پروژه با مجموع اعتبار ۴۰۲ میلیارد تومان در خداآفرین افتتاح یا کلنگ‌زنی شد. پنج پروژه با اعتبار ۲۱۹ میلیارد تومان به بهره‌برداری رسید که مجتمع صنعتی شش‌واحدی با سرمایه‌گذاری ۱۶۰ میلیارد تومان و مدرسه سه‌کلاسه روستای زنبلان از جمله آن‌هاست. نه پروژه دیگر با اعتبار ۱۸۳ میلیارد تومان نیز وارد مرحله اجرا شد؛ از جمله احداث پنج مدرسه در روستاها، فاز نخست شبکه فاضلاب روستای جانانلو و بهسازی جاده گردشگری کریشان به طول ۱۰ کیلومتر. این پروژه‌ها، در کنار افزایش سرانه ورزشی منطقه آزاد ارس از یک مترمربع به نزدیک سه مترمربع، نشان‌دهنده تلاش برای توزیع متوازن امکانات در نقطه‌ای است که سال‌ها به عنوان حاشیه توسعه‌شناخته می‌شد.

این تحولات محلی، اما در خلأ رخ نمی‌دهد. هم‌زمان با جهش اعتباری خداآفرین، بهنام رضوانی، نماینده مردم کلیبر، خداآفرین و هوراند، به ریاست مجمع نمایندگان استان آذربایجان شرقی در مجلس شورای اسلامی انتخاب شد. رضوانی در نخستین اظهارات خود پس از این انتخاب، توسعه اقتصادی، عمرانی و زیرساختی استان را اولویت اصلی مجمع اعلام کرد. او بر رونق بازارچه‌های مرزی با جمهوری آذربایجان از طریق دیپلماسی و پایانه‌ها، تکمیل پروژه‌های جاده‌ای و بزرگراهی، و به‌ویژه انتقال آب ارس به تبریز تأکید ورزید. پایانه‌های در حال احداث در منطقه آزاد ارس، کلیبر، خداآفرین و محور کلاله-جلفا نیز از نگاه او، نقشی کلیدی در ترانزیت کالا و تجارت ایفا خواهند کرد.

پروژه انتقال آب ارس، که سال‌هاست در دستور کار قرار دارد، اکنون به مرحله حساسی رسیده است. خط انتقال ۱۴۰ کیلومتری طراحی شده برای تأمین آب شرب تبریز و شهرها و روستاهای مسیر، تاکنون حدود ۵۰ کیلومتر پیشرفت داشته و ۹۰ کیلومتر باقی مانده است. وزیر نیرو اخیراً اعلام کرده که آب این طرح تا پایان سال جاری به مرند و تا تابستان آینده به تبریز خواهد رسید. این پروژه، که با حمایت مستقیم رئیس‌جمهور پیگیری می‌شود، نه تنها مسئله آب شرب کلان‌شهر تبریز را حل می‌کند، بلکه می‌تواند پایداری جمعیتی و اقتصادی مناطق بالادست از جمله خداآفرین را نیز تقویت کند.

از منظر تحلیلی، آنچه در خداآفرین رخ می‌دهد، نمونه‌ای کوچک اما معنادار از تلاش ایران برای بازتعریف مناطق مرزی است. مناطق آزاد کشور، از جمله ارس، در سال‌های اخیر با چالش‌های متعددی از تحریم‌های بین‌المللی تا رقابت منطقه‌ای روبه‌رو بوده‌اند. با این حال، آمارهای جذب سرمایه‌گذاری در ارس نشان می‌دهد که این منطقه توانسته در برخی شاخص‌ها، از جمله سرمایه‌گذاری خارجی، رشدهای چشمگیری ثبت کند. جهش پنج‌برابری اعتبارات خداآفرین را می‌توان در همین چارچوب دید: تلاش برای تبدیل یک منطقه حاشیه‌ای به قطب گردشگری و کشاورزی که هم برای ساکنان محلی اشتغال ایجاد کند و هم برای اقتصاد ملی ارزش افزوده به همراه آورد.

با این وجود، چالش‌ها همچنان جدی هستند. توسعه متوازن در نقطه‌ای که دسترسی‌های جاده‌ای محدود، زیرساخت‌های آموزشی و بهداشتی نیازمند تقویت و وابستگی به منابع دولتی بالاست، نیازمند تداوم منابع مالی و هماهنگی میان نهادهای مختلف است. بازارچه‌های مرزی، که رضوانی بر رونق آن‌ها تأکید دارد، همچنان تحت تأثیر روابط سیاسی با همسایه شمالی قرار دارند. گردشگری نیز، هرچند ظرفیت‌های طبیعی و تاریخی بی‌نظیری دارد، به زیرساخت‌های اقامتی و خدماتی پایدار نیاز دارد که صرفاً با افزایش بودجه عمرانی تأمین نمی‌شود.

در سطح کلان‌تر، موفقیت این پروژه‌ها به توانایی مجمع نمایندگان استان در پیگیری مطالبات از دولت مرکزی وابسته است. رضوانی با سابقه اجرایی در فرمانداری و مدیریت حقوقی، اکنون در موقعیتی قرار گرفته که می‌تواند صدای مناطق محروم‌تر استان را رساتر به گوش تصمیم‌گیران برساند. تمرکز او بر محورهای ارتباطی استراتژیک و کریدور ارس، نشان‌دهنده درک این واقعیت است که توسعه خداآفرین بدون اتصال به شبکه‌های ترانزیتی و تجاری ملی و بین‌المللی، ناقص خواهد ماند.

در نقطه‌ای دورافتاده از شمال غرب ایران، جایی که رود ارس مرز طبیعی میان ایران و جمهوری آذربایجان را شکل می‌دهد و جنگل‌های ارسباران هنوز ردپای تاریخ را حفظ کرده‌اند، منطقه‌ای به نام خداآفرین در حال تجربه تحولی محسوس است. مدیر مرکز خداآفرین منطقه آزاد ارس اخیراً اعلام کرده که اعتبارات عمرانی و فرهنگی این مرکز در دو سال اخیر پنج برابر شده است. این افزایش بودجه، به گفته مقامات محلی، نه یک وعده تبلیغاتی بلکه بستر عملی برای توسعه متوازن زیرساخت‌ها، رونق گردشگری و بهبود سطح رفاه ساکنان منطقه محسوب می‌شود.

مرکز خداآفرین با وسعتی نزدیک به ۳۰ هزار هکتار در سال ۱۳۸۸ تأسیس شد و از همان ابتدا به دو زون اصلی تقسیم گردید: زون ۳ با محوریت گردشگری و زون ۴ با تمرکز بر کشاورزی. این تقسیم‌بندی ساختاری، اکنون با تزریق منابع مالی جدید، در حال تبدیل شدن به موتور محرک توسعه محلی است. مهدی قربانی، مدیر مرکز، در گفت‌وگو با ایرنا تأکید کرده که این جهش اعتباری، امکان شتاب‌بخشی به پروژه‌های زیربنایی را فراهم کرده است؛ از احداث ساختمان اداری جدید برای تسریع خدمات به سرمایه‌گذاران و شهروندان گرفته تا طراحی پارک تخصصی در جوار پل‌های تاریخی خداآفرین و ساخت آمفی‌تئاتر برای رویدادهای فرهنگی. ■

آزاد شدن واردات جگوار با پلاک منطقه آزاد

براساس بخشنامه جدید گمرک ایران که در تاریخ ۱۶ آبان ۱۴۰۵ منتشر شده، فهرست برندها و مدل‌های خودروهای دارای پلاک مناطق آزاد که امکان ثبت سفارش برای ورود به سرزمین اصلی را دارند، به‌روزرسانی شده است. در این فهرست، نام سه برند مطرح خودروسازی جهان شامل لکسوس، مرسدس بنز و جگوار نیز به چشم می‌خورد.

این بخشنامه در پی ابلاغ دفتر مقررات صادرات و واردات وزارت صنعت، معدن و تجارت صادر شده و هدف آن به‌روزرسانی کد برندها و مدل‌های مجاز برای ثبت سفارش خودروهای وارداتی دارای پلاک مناطق آزاد است.

براساس ابلاغیه جدید، گمرکات اجرایی کشور موظف شده‌اند درخواست‌های مربوط به خودروهای مشمول را مطابق ضوابط قانونی بررسی کرده و در صورت احراز شرایط، تشریفات گمرکی مربوط به ورود آن‌ها به سرزمین اصلی را انجام دهند. اضافه شدن برندهای لکسوس، مرسدس بنز و جگوار به فهرست خودروهای مجاز، می‌تواند فرصت جدیدی برای مالکان خودروهای لوکس در مناطق آزاد کشور فراهم کند. تاکنون ورود و شماره‌گذاری این خودروها در سرزمین اصلی با محدودیت‌هایی همراه بوده و تنها خودروهایی که شرایط قانونی لازم را داشتند، امکان طی کردن مراحل ثبت سفارش و ترخیص را پیدا می‌کردند.

با ابلاغ بخشنامه جدید، امکان ثبت سفارش برای مدل‌های مشخصی از این سه برند فراهم شده است. البته این موضوع به معنای صدور مجوز واردات تمامی خودروهای تولیدشده توسط این شرکت‌ها نیست و تنها مدل‌ها و کدهای تأییدشده در فهرست مربوط مشمول مقررات جدید خواهند بود.

همچنین خودروهای موردنظر باید پیش از ورود به سرزمین اصلی، مراحل قانونی از جمله ثبت سفارش، بررسی مدارک، پرداخت حقوق و عوارض گمرکی و سایر تشریفات مربوط را طی کنند. یکی از نکات مهم درباره این بخشنامه، تفاوت میان اضافه شدن یک برند به فهرست مجاز و صدور مجوز ورود برای تمامی محصولات آن است.

براساس اطلاعیه گمرک ایران، صرف قرار گرفتن نام برندهای لکسوس، مرسدس بنز و جگوار در فهرست جدید به معنای مجاز بودن تمام مدل‌های آن‌ها نیست. هر خودرو باید از نظر کد مدل، مشخصات فنی و سایر شرایط قانونی با فهرست ثبت سفارش مطابقت داشته باشد.

بنابراین، مالکان خودروهای دارای پلاک مناطق آزاد پیش از اقدام برای انتقال خودرو به سرزمین اصلی باید از مجاز بودن مدل موردنظر خود و امکان تکمیل فرایند ثبت سفارش اطمینان حاصل کنند.

از سوی دیگر، این بخشنامه صرفاً به خودروهای دارای پلاک مناطق آزاد مربوط است و نباید آن را به معنای آزادسازی عمومی واردات خودروهای لوکس یا رفع محدودیت واردات مستقیم این برندها به کشور تلقی کرد. طبق اعلام گمرک ایران، اعتبار این بخشنامه تا پایان سال ۱۴۰۵ تعیین شده است. بر همین اساس، متقاضیان واجد شرایط می‌توانند در بازه زمانی اعلام‌شده و مطابق مقررات جاری برای ثبت سفارش و انتقال خودروهای مشمول اقدام کنند.

انتشار این بخشنامه می‌تواند بر بازار خودروهای خارجی در مناطق آزاد تأثیر بگذارد؛ زیرا فراهم شدن امکان انتقال برخی مدل‌ها به سرزمین اصلی، دامنه خریداران بالقوه این خودروها را افزایش می‌دهد.

همچنین در صورت تسهیل فرایند ثبت سفارش و ترخیص، احتمال افزایش عرضه برخی خودروهای لوکس در بازار سرزمین اصلی وجود خواهد داشت. با این حال، میزان تأثیر این تصمیم بر قیمت و عرضه خودرو به تعداد مدل‌های واجد شرایط، هزینه‌های قانونی انتقال و میزان استقبال مالکان بستگی دارد.

در مجموع، بخشنامه جدید گمرک ایران گام دیگری در مسیر تعیین تکلیف خودروهای دارای پلاک مناطق آزاد محسوب می‌شود، اما صدور مجوز ثبت سفارش برای برندهای لکسوس، مرسدس بنز و جگوار به معنای ورود آزاد و بدون محدودیت تمامی محصولات این شرکت‌ها به بازار ایران نخواهد بود.